

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

**OHION.FI -SIVUSTOLLA ESIINTYVIÄ KÄSITYKSIÄ ASEVELVOL-
LISUUDESTA**

Kandidaatintutkielma

Kadetti
Ville Kinnari

Kadettikurssi 99
Maasotalinja

Maaliskuu 2015

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi Kadettikurssi 99	Linja Maasotalinja
Tekijä Kadetti Ville Kinnari	
Tutkielman nimi OHION.FI -SIVUSTOLLA ESIINTYVIÄ KÄSITYKSIÄ ASEVELVOLLISUUDES- TA	
Oppiaine johon työ liittyy Johtaminen	Säilytyspaikka Kurssikirjasto (MPKK:n kirjasto)
Aika Maaliskuu 2015	Tekstisivuja 25 Liitesivuja 0
TIIVISTELMÄ <p>Yleisen asevelvollisuuden tarpeesta ja Suomen tavasta järjestää sotilaallinen puolustus on käyty keskustelua sodan kuvan ja turvallisuusympäristön muuttuessa. Ohi on -kampanjan tarkoituksena oli kerätä 50 000 nimeä kansalaisaloitteeseen, jolla lakkautettaisiin yleinen asevelvollisuus vanhentuneena puolustusratkaisuna. Kampanja ei saanut kerättyä tarvittavaa määrää nimiä, mutta sai aikaiseksi yhteiskunnallista keskustelua yleisen asevelvollisuuden nykytilasta ja siihen kohdistuvista muutospaineista.</p> <p>Tässä tutkimuksessa tutkitaan Ohion.fi -sivustolla esiintyviä käsityksiä asevelvollisuudesta. Tutkimusmenetelmänä on fenomenografinen analyysi. Aineisto koostuu sivustolta löytyvien kirjoittajien teksteistä. Sivustolta kerätty empiirinen aineisto esitellään analyysiluvussa ja kirjoittajien käsitykset tulkitaan. Käsituskategorioiksi muodostuivat tasa-arvo ja sukupuoli, oppiminen ja koulutus, muuttuvat uhkakuvat ja kustannukset. Jokaisen käsityksen taustalla vaikuttaa yhteiskunnalliset ja yksilölliset vaikutukset. Kaikkien käsitysten voidaan nähdä liittyvän yleiseen asevelvollisuuteen.</p> <p>Johtopäätöksissä todetaan, että Ohion.fi -sivustolla esiintyy hyvin erilaisia käsityksiä yleisen asevelvollisuuden tarpeellisuudesta ja sen vaikutuksista yksilöön ja yhteiskuntaan. Johtopäätösluvussa kirjoittajien teksteistä muodostuneita käsityksiä peilataan asevelvollisuuden tutkimuksiin ja malleihin. Pohdintaluvussa käsitellään asevelvollisuutta kokonaisvaltaisemmin ja pohditaan asevelvollisuuden tilaa turvallisuuspoliittisessa keskustelussa.</p>	
AVAINSANAT asevelvollisuus, käsitykset, varusmiespalvelus, yhteiskunta, yksilö	

OHION.FI -SIVUSTOLLA ESIINTYVIÄ KÄSITYKSIÄ ASEVELVOL- LISUUDESTA

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS.....	2
2.1	YLEINEN ASEVELVOLLISUUS SUOMESSA.....	2
2.2	OHI ON -KAMPANJA.....	3
3	TUTKIMUKSEN TAVOITTEET.....	5
3.1	TUTKIMUKSEN PÄÄMÄÄRÄT JA RAJAUKSET.....	5
3.2	AINEISTO.....	5
3.3	TUTKIMUSONGELMA.....	5
3.4	TUTKIMUSMENETELMÄ.....	6
4	AINEISTON ANALYSOINTI JA TULOKSET.....	7
4.1	TASA-ARVO JA SUKUPUOLI.....	8
4.2	OPPIMINEN JA KOULUTUS.....	11
4.3	MUUTTUVAT UHKAKUVAT.....	14
4.4	KUSTANNUKSET.....	16
5	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	20
6	POHDINTA.....	23

LÄHTEET

OHION.FI -SIVUSTOLLA ESIINTYVIÄ KÄSITYKSIÄ ASEVELVOL- LISUUDESTA

1 JOHDANTO

*Ehdotamme, että asevelvollisuus lakkautetaan Suomessa. Lakkauttamisen jäl-
keen nykyinen miehiä koskeva varusmiespalvelus ei olisi enää pakollinen, eikä
varusmies- tai siviilipalveluksesta kieltäytyviä tuomittaisi vankeuteen. Yleinen
asevelvollisuus on kansantaloudellisesti kallis, epätasa-arvoinen ja realistisia
uhkakuvia ajatellen vanhentunut puolustusratkaisu. Suurimmassa osassa Eu-
roopan valtioista asevelvollisuudesta on jo luovuttu. (Ohi on, Ohi on -kampanja,
viitattu 8.11.2014.)*

Yläpuolella oleva lainaus on Ohi on -kampanjan kansalaisaloitteesta, jonka tavoitteena oli asevelvollisuuden lakkauttaminen.

Tutkimus herätti mielenkiinnon ajankohtaisuudellaan. Yleiseen asevelvollisuuteen liittyvä keskustelu on lisääntynyt vuosi vuodelta ja keskustelu sen toteutuksesta ja sen yhteiskunnalli-
sista vaikutuksista on ollut aiempaa vilkkaampaa. Turvallisuusympäristön muutos ja entistä
individualistisempi yhteiskunta pakottaa miettimään asevelvollisuuden tulevaisuutta. Näin
voidaan sanoa, varsinkin kun asiasta tehdään jopa kansalaisaloite ja aloitteen tueksi peruste-
taan internet-sivusto.

Tutkimuksen toisessa luvussa avataan yleiseen asevelvollisuuteen perustuva puolustusratkaisu ja esitellään yleisen asevelvollisuuden lakkauttamiseksi aloitettu Ohi on -kampanja. Kolman-
nessa luvussa esitellään tutkimusmetodi ja tutkimuksen tavoitteet. Neljännessä luvussa tutki-
taan Ohion.fi -sivustolla esiintyviä käsityksiä asevelvollisuudesta ja analysoidaan niitä. Johto-
pääöksissä käsityksiä tutkitaan tarkemmin eri näkökulmista. Viimeisessä luvussa pohditaan
asevelvollisuuden nykytilaa ja muutosta sekä näihin vaikuttajia tekijöitä.

2 TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS

Aineiston analysoinnissa ei ole käytetty mitään teoriapohjaa, vaan fenomenografinen tutkimus on synnyttänyt erilaisia käsityksiä, joita voidaan peilata yleistä asevelvollisuutta koskevassa keskustelussa käytettäviin teorioihin ja argumentteihin. Olen lukenut Ohion.fi -sivuston kirjoituksia ja etsinyt niistä erilaisia käsityksiä liittyen asevelvollisuuteen. Tästä syystä näen tarpeellisenä ensin kertoa yleisen asevelvollisuuden taustoja ja tarkoitusperiä. Toisessa alaluvussa avataan Ohi on -kampanjan taustoja ja tavoitteita.

2.1 Yleinen asevelvollisuus Suomessa

”Jokainen miespuolinen Suomen kansalainen on asevelvollinen sen vuoden alusta, jona hän täyttää 18 vuotta, sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 60 vuotta, jollei jäljempänä toisin säädetä” (L 28.12.2007/1438, Asevelvollisuuslaki, viitattu 16.2.2015). Näin laki määrittelee asevelvollisuuden. Tämä on malli, jota Suomessa tällä hetkellä noudatetaan lain määrittämin pykälin. Laissa ei ole sanaa yleinen asevelvollisuus, vaan pelkkä asevelvollisuus. Kirjoituksissa kuitenkin esiintyy usein sana yleinen. Mitä tämä sitten tarkoittaa, kun puhutaan yleisestä asevelvollisuudesta? Seppo Kääriäinen (2006) totesi puolustusministerinä ollessaan, että yleisestä asevelvollisuudesta voidaan puhua, jos aseellisen palveluksen suorittaa kahdeksan kymmenestä varusmiehestä. Jos määrä laskee alle 70 prosentin, ei voida puhua enää yleisestä asevelvollisuudesta. (Kääriäinen, Asevelvollisuus – miesten juttu vai yhteinen asia? Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan (MTS) seminaarin avajaispuhe, 11.10.2006.)

Yleinen asevelvollisuus on monen asian summa. Joonas Sipilä (2013) toteaa, että asevoimien järjestämisen tapa riippuu ennen kaikkea siitä, miten yhteiskunta määrittelee mitä se haluaa suojella, mitkä ovat vallitsevat uhkamallit ja muut aseellisen voiman käyttötarpeet. Jos uhkamalli ja niihin tarvittavat uskottava puolustuskyky vaatii 230 000 sotilaan kokoonpanon, niin Suomen valtion resursseilla ja väestöpohjalla on erittäin hankalaa hoitaa sitä ilman asevelvollisuutta. (Sipilä 2013, 30.) Nämä ovat siis perusteet, mistä syntyy ratkaisu järjestää Suomen sotilaallinen puolustus. Salo (2013, 78) toteaa, että ratkaisu yleisestä asevelvollisuudesta on tehty strategisista perusteista. Strateginen linja säilyttää Suomen itsenäisyyden on päätetty, niin sen jälkeen alkaa rakentua tapa jolla tämä toteutetaan. Tämän hetkisten uhkakuvien ja resursien pohjalta on päädytty yleiseen asevelvollisuuteen.

Envall (2013) pohtii asevelvollisuuden tarpeen olevan ilmeinen, kun tarkasteltavaksi suureeksi otetaan joukkotuotannon perusteet. Näitä suureita ovat asukasluku, syntyvyys, asevelvollisuusajan pituus ja perustettavien joukkojen sodan ajan henkilövahvuus. (Envall 2013, 82.)

2.2 Ohi on -kampanja

Ohi on -kampanja oli kansalaisaloite asevelvollisuuden lakkauttamiseksi. Aloitteiseen kerättiin nimiä 2.9.2013–2.3.2014 välisenä aikana. Kansalaisaloite on melko tuore tapa vaikuttaa päätöksentekoon. Maaliskuusta 2012 lähtien jokaisella äänioikeutetulla Suomen kansalaisella on ollut oikeus tehdä lainsäädäntöaloite. Aloite siirtyy eduskunnan käsittelyyn, mikäli se saa kuuden kuukauden aikana vähintään 50 000 allekirjoitusta. (L 12/2012, Kansanaloitelaki, viitattu 17.1.2015.) Kampanja ei saavuttanut tavoiteltua 50 000 allekirjoitusta tarvittavassa ajassa, joten se ei siirtynyt eduskunnan käsittelyyn. Allekirjoituksia aloitteen puolesta kerättiin puolen vuoden aikana 7533. Kampanja kuitenkin aiheutti keskustelua mediassa ja sai näkyvyyttä. Arno Kotro toteaa Kanava -lehdessä, että kampanjaa voidaan tavallaan pitää onnistuneena. Kampanjan aikana keskustelu asevelvollisuudesta oli paljon vilkkaampaa kuin normaalisti. (Kotro, artikkeli, viitattu 8.11.2014.)

Kampanjan toteutus jakautui seuraaviin osiin: Ohion.fi -internetsivustoon, Facebook -sivustoon, Twitter -tiliin ja kiertäviin aktiiveihin ympäri Suomea (Ohi on, Ohi on -kampanja, viitattu 8.11.2014.) Varsinkin sosiaalisen median valjastaminen kampanjan tavoitteiden ajamiseen tuo asian helpommin lähestyttäväksi. Otalan ja Pöystin (2008) sekä Juholin (2009, 172) mukaan sosiaalinen media helpottaa yksisuuntaisen staattisen julkaisemisen ja tiedon siirtämisen muuttamista vaiheeseen, jossa osallistuminen, julkinen keskustelu ja sisällön muokkaaminen mahdollistuu. Kuten edellisessä kappaleessa todettiin, julkinen keskustelu oli vilkkaampaa kuin normaalisti. Tämän voi nähdä johtuvan varsinkin sosiaalisen median hyödyntämisestä kampanjan aikana. Kampanjan tukijoiksi ilmoittavat itsensä seuraavat järjestöt: Sadankomitea, Vihreä Miesliike, Edistyspuolue, Profeministimiehet, Aseistakieltyjäliitto, Avoin Ministeriö, Miesten tasa-arvo ry, Vihreät Naiset, Piraattipuolue, Vihreiden nuorten ja opiskelijoiden liitto ja Vasemmisto-opiskelijat.

Suurin osa sivuston aineistosta on yleisen asevelvollisuuden lakkauttamisen kannalla. Vieraskynä-palstalle on otettu myös Jussi Halla-Ahon ja Hannu Hyppösen kirjoitukset, joissa puhutaan yleisen asevelvollisuuden puolesta (Ohi on, Ohi on -vieraskynä, viitattu 8.11.2014).

Internetsivusto on laadukkaasti toteutettu ja välilehtiä selaamalla pääsee tutkimaan sivuston sisältöä. Sivustoa voi lukea tietyn rajoituksen ruotsin ja englannin kielellä. Ohion.fi -etusivulla pyörii kuvia tunnetuista suomalaisista henkilöistä kampanjaa tukevine sitaatteineen.

Kuva 1. Ohion.fi -etusivu

Facebook ja Twitter -sivuja päivitetään ajankohtaisesti, lähes päivittäin, vaikka nimiä aloitteeseen ei enää kerätä. Aiheet, jotka liittyvät läheisesti asevelvollisuuteen jaetaan linkkeinä näillä sivustoilla. Kampanjan Facebook -sivustolla on tykkääjiä 1,392 (11.8.2014). Twitter -tilillä seuraajia on 90 (11.8.2014) ja twiittejä on 650 (11.8.2014).

3 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET

3.1 Tutkimuksen päämäärät ja rajaukset

Tutkimus on ajankohtainen ja tällä hetkellä yhteiskunnallisessa keskustelussa oleva aihe. Ohion.fi -sivustolta löytyvän aineiston tarkastelu ja sieltä löytyvien linkkien tutkiminen tuo näkökulmaa sivuston luonteeseen. Tutkimuksessa tarkoituksena on löytää yhdistäviä käsityksiä sivustolta ja linkeistä joihin sivuilta pääsee. Tarkoituksena on tutkia eri argumentteja ja käsityksiä, joita sivustolla luodaan lukijalle. Haasteena tässä, kuten kaikissa internetsivustoissa on, että sivusto elää koko ajan ja se on täten huomioitava tutkimuksen ajankohdassa. Olen valinnut tutkittavan aineiston ajankohdaksi 1.8.2014–31.12.2014.

3.2 Aineisto

Tutkittavaksi aineistoiksi on valittu Ohion.fi -sivustolta löytyvä aineisto. Tämä tarkoittaa kaikkea, mihin suoraan pääsee käsiksi yhdellä klikkauksella sivuston linkeistä. En tarkastele Twitteristä ja Facebookista löytyviä linkkejä aiheeseen, koska tarvittavan aineiston saa Ohion.fi -sivustolta. Analysoin myös sivustolta löytyviä linkkejä eri blogikirjoituksiin. Tässä kohdalla rajausta toimii siten, että jos Ohion.fi -sivustolta löytyy linkki blogin yhteen tiettyyn tekstinkatkelmaan, artikkeliin tai päivitykseen otan sen mukaan tutkimukseen. Blogi saattaa sisältää enemmänkin kirjoituksia aiheesta, mutta jos sivustolta ei löydy suoraa linkkiä kirjoitukseen jätän sen pois. Rajaan myös pitkät kirjoitukset tutkimukseeni niiltä kohdilta kun ne koskettavat tutkimukseni aihetta. Huomioin kuitenkin, että tekstin sävy ja tarkoitus eivät muutu, vaikka koko tekstiä ei lainata tutkimuksessa. Osa kirjoituksista on sivustolla esiintyvien välilehtien takana ilman yksilöityä kirjoittajaa, osa taas kirjoittajan oman nimen takana. Olen lainannut kirjoitukset suoraan tutkielmaani, koska näin kirjoittajan käsitys asiasta tulee esille tarkoituksenmukaisella tavalla. Mielestäni pelkillä omilla referoituilla viitteillä kirjoituksiin ei saada oikeaa käsitystä kirjoituksen laadusta ja tavoitellusta vaikutuksesta.

3.3 Tutkimusongelma

Tutkimuksen päätutkimusongelma on: ”Miten erilaisia käsityksiä Ohion.fi -sivuston kirjoittajilla on asevelvollisuudesta?” Tutkimusongelmassani pyrin selvittämään miten erilaisia käsityksiä ja aihepiirejä rakentuu sivustolta tarjottavan materiaalin joukosta. Mitkä asiat yhdistä-

vät kirjoituksia ja mitä erilaisia käsityksiä kirjoituksissa on? Tutkin minkälaisia käsityksiä kirjoittajat teksteillään luovat asevelvollisuudesta ja siihen liittyvistä asioista.

3.4 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmänä on fenomenografinen tutkimus, joka on empiiristä. Tutkimukseni on empiiristä, koska ensin hankin aineiston, josta tämän jälkeen teen johtopäätöksiä ja lopulta pohdintaa tutkimusaiheesta (Ahonen 1994, 122). Tämä on todella tiivistetty kuvaus siitä kuinka tutkimukseni on toteutettu. Ahosen artikkelissa (1994) kirjoitetaan kuinka fenomenografinen tutkimus alkaa siitä, että ihminen on tietoinen olento, joka tietoisesti rakentaa itselleen käsitykset ilmiöistä ja osaa kielellään ilmaista käsityksensä (Ahonen ym. 1994, 121–122). Lähdän omassa tutkimuksessani samasta lähtökohdasta. Kirjoittajat ovat ihmisiä, jotka ilmaiset omat näkemyksen yleisestä asevelvollisuudesta ja luovat erilaisia käsityksiä siitä.

Tutkimuksessani tutkin miten eri käsityksiä sivustolla ilmenee. Tämä vaatii aineistopohjaisen analyysin suorittamista sivuston sisällöstä. Tutkimukseni on laadullinen tutkimus. Ahosen artikkelissa (1994) kirjoitetaan fenomenografisen tutkimuksen nojautuvan ns. humanistisen tutkimuksen traditioon. Tämä tarkoittaa, että pitää ymmärtää ihmisen toimintaa humanistiselle tutkimukselle ominaisen tiedonmuodostamisen kautta. (Ahonen ym. 1994, 121–122.) Sivustolla ilmenee erilaisia käsityksiä asevelvollisuudesta. Minun tarkoitukseni on löytää nämä erilaiset käsitykset ja analysoida niitä. Ahonen (1994) kirjoittaa, että laadullisen tutkimuksen tavoitteena on ihmisen toiminnan tai ajattelun ymmärtäminen siinä mielessä, että se pyrkii osoittamaan mistä henkilöiden käsitysten vaihtelussa on kysymys. Englannin kielellä ilmaistaan, tutkijaa kiinnostaa käsityksen takana oleva *reason* eikä *cause*. (Ahonen ym. 1994, 126.)

Tavoitteenani on siis löytää teksteistä erilaisia merkitysluokkia, kategorioita. Tutkijan tehtävänä on tulkita tutkimushenkilöiden ilmaisujen merkitykset. Hän päättelee mitä teoreettisesti merkitsevää ja erilaista niissä on, ja muodostaa niistä kategorioita (Ahonen ym. 1994, 127–128). Tutkimuksessani käsitykset on kategorioitu. Tutkimuksessani todetaan, että ylimmän tason kategoria yhdistää kaikkia sen alapuolella olevia käsityksiä, ja sen alapuolella oleva taas seuraavia käsityksiä. Lopulta kun edetään ylimmästä universaalista kategoriasta alimpaan päästään juuri tiettyyn yhteen käsitykseen, joka ilmenee tietyissä kirjoituksissa, joita analysoidaan. Teoreettisesti lähtökohdista käsin voidaan merkityskategorioita yhdistellä laajalaisempiin ylemmän tason kategorioihin (Ahonen ym. 1994, 127–128).

4 AINEISTON ANALYSOINTI JA TULOKSET

Aloitin aineiston analyysin tutkimalla, mitä sivustolla kirjoitetaan mistäkin aiheesta. Laadullinen tutkimus ja tutkimuskohteena oleva sivusto asetti tutkijalle haasteita. On todettava, että aluksi kategorioinnin tekeminen oli hankalaa, mutta pian alkoi eri kirjoituksista löytyä samantaisia käsityksiä ja merkityskategoriat löytyivät. Merkityskategorioiksi muodostuivat muuttuvat uhkakuvat, tasa-arvo ja sukupuoli, oppiminen ja koulutus sekä kustannukset. Tämän jälkeen jatkoin analysointia ja pyrin etsimään mikä yhdistää tai erottaa näitä käsityksiä kirjoituksissa. Tämä oli helpompaa kuin merkityskategorioiden muodostaminen ja seuraavan tason kategoriat löytyivät pian. Näitä kategorioita ovat yhteiskunnallinen vaikutus ja yksilön kokemus vaikutus. Universaaliksi käsitteeksi muodostui kaikkia kategorioita yhdistävä yleinen asevelvollisuus. Näin huomasin että, toteavat kategoriat, nimenomaan ylemmän tason kategoriat muodostavat tutkijan oman selitysmallin tutkittavalla asialle (Ahonen ym. 1994, 128). Tässä tutkimuksessa se on yleistä asevelvollisuutta koskevat kehykset ja selitysmallit.

Seuraava vaihe on tutkijalle laadullisen tutkimuksen tekemisessä haastava. Tutkijan oma subjektiivisuus muodostaa haasteita, sillä hänen aikaisemmat tietonsa ja odotukset vaikuttavat tahtomattakin tutkimiseen ja tutkimuksen laatuun (Ahonen ym. 1994, 122). Tiedostin tämän ja aloitin merkityskategorioiden tarkemman analysoinnin.

Kuvio 1. Yleisen asevelvollisuuteen liittyviä käsityksiä Ohion.fi -sivustolla

Kuvion ylin osa kuvaa käsitystä yleisestä asevelvollisuudesta. Ylimmän tason alapuolella olevat merkityskategoriat kuvaavat esiintyviä käsityksiä. Käsitykset ovat tasa-arvo ja sukupuoli, oppiminen ja koulutus, muuttuvat uhkakuvat sekä kustannukset. Kaikkia näitä merkityskategorioita seuraa mukanaan yhteiskunnalliset ja yksilölliset vaikutukset. Seuraavissa luvuissa analysoin sivustolta löytyneitä käsityksiä eri merkityskategorioissa. Kaikki kursivoidut ja sisennetyt lainaukset ovat analysoitua aineistoa sivustolta.

4.1 Tasa-arvo ja sukupuoli

Käsitys tasa-arvoisesta asevelvollisuudesta on yksi kirjoitusten merkityskategoria. Sukupuoli liittyy vahvasti käsitykseen tasa-arvosta. Kyseessä on *yhteiskunnallinen* ja *yksilöllinen* käsitys. Laki määrittelee tällä hetkellä yleisen asevelvollisuuden koskevan vain miehiä (L 28.12.2007/1438, Asevelvollisuuslaki, viitattu 16.2.2015).

Aloite jättää maanpuolustuksen asiantuntijoille mahdollisuuden toteuttaa puolustus parhaaksi näkemällään tavalla, kuitenkin ilman epätasa-arvoista pakkotyötä (Ohi on, Ohi on -FAQ, viitattu 12.8.2014).

Yllä oleva lainaus löytyy sivuston usein kysytyjen kysymysten osiosta. Asevelvollisuus nähdään epätasa-arvoisena, koska se koskee vain miehiä. Samoin asevelvollisuuden suorittaminen käsitetään pakkotyönä. Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan aseellinen palvelus ei ole pakkotyötä, jos aseellisesta palveluksesta kieltäytyminen on mahdollista omantunnonsyihin vedoten (Valtiosopimus 63/1999, Euroopan ihmisoikeussopimus, viitattu 16.2.2015). Jouni Flemming käsittelee yleistä asevelvollisuutta orjatyön yhtenä muotona:

Suomi ei ole yhteiskuntana vapaa, eikä tasa-arvoinen. Yksi konkreettinen mutta vähän keskusteltu loukkaus vapautta ja tasa-arvoa vastaan on Suomen niin sanottu "yleinen asevelvollisuus". Ensinnäkin, yleinen asevelvollisuus on orjatyön muoto. Mikä on antanut suomalaiselle poliitikolle vallan määrätä ihmisiä enimmillään vuoden mittaiseen pakkotyöhön? Ymmärrän maanpuolustuksen tärkeyden ja minusta ihmisten turvallisuuden takaaminen on päättäjien tärkein tehtävä. Mutta jos orjatyövoima on perusteltu keino turvallisuuden takaamiseen, miksi meillä on ammattipoliisi? Miksi emme käytä orjatyövoimaa myös poliisivoimien toteuttamiseksi? Jos poliisivoimat on mahdollista toteuttaa vapaaehtoi-

suuteen perustuen, miksi ei maanpuolustusta?... (Flemming, blogi, viitattu 12.12.2014.)

Flemmingin käsitys on ääripäästä. Neutraalimpaa kantaa edustaa Henry Laasanen:

Minä vastasin professorille: ”Mielestäni puolustuspolitiikka pitäisi järjestää tasa-arvoisesti. Muuten en tiedä, miten puolustuspolitiikka pitäisi järjestää, koska olen tasa-arvopolitiikan asiantuntija, en puolustuspolitiikan asiantuntija.”.
(Laasanen, Ohi on -vieraskynä, viitattu 5.10.2014.)

Henry Laasanen toteaa, että puolustuspolitiikka pitäisi osata järjestää tasa-arvoisesti, mutta hän ei tiedä miten. Puolustuspolitiikan ja tasa-arvopolitiikan keskinäinen kamppailu yhteiskunnassa näkyy tässä Laasanen käsityksessä. Käsitys pakkotyöstä ja epätasa-arvoisuudesta ilmenee vahvasti toisiaan täydentävinä kirjoituksissa.

Asevelvollisuuden ulottaminen myös naisia koskevaksi korjaisi nykymallin epätasa-arvoisuuden mutta kaksinkertaistaisi pakkotyön ihmisoikeusongelmineen...
(Ohi on, Ohi on -FAQ, viitattu 12.8.2014).

Asevelvollisuuden ulottaminen naisiin nähdään keinona poistaa epätasa-arvo, mutta tällä tavalla asevelvollisten määrä kaksinkertaistuisi. Lisää käsityksiä naisten asevelvollisuudesta ja sen ongelmista pohtii Roope Luhtala alla olevassa kirjoituksessa.

Jos yksinhuoltajaäidit ja raskaana olevat vapautetaan palveluksesta, niin miten toimitaan tilanteessa, jossa pariskunta eroaa ja nainen hakee yksinhuoltajuutta vain välttääkseen palveluksen? Lähettäkö valtio virkamiehen haastattelemaan pariskuntaa, ja arvioimaan oliko ero tehty vain palveluksen välttämisen takia vai oliko erolle todellisia syitä? Valvotaanko pariskunnan liikkeitä että saadaan selville vierailevatko he salaa toistensa luona, jolloin yksinhuoltajuus voidaan tulkita vain palveluksen välttelykeinoksi? Entä miten toimitaan mikäli nainen hankkiutuu raskaaksi välttääkseen palveluksen, ja toimittaa raskaudesta lääkärin todistuksen, mutta tekeekin tämän jälkeen abortin? Tuleeko valtion valvoa raskauden etenemistä, ja määrätä nainen uudelleen palvelukseen, mikäli raskaus syystä tai toisesta keskeytyy? (Luhtala, blogi, viitattu 5.10.2014.)

Luhtala on kirjoituksessaan luonut jo mallin, jossa naiset ovat asevelvollisia, mutta yksinhuoltajat ja raskaana olevat voitaisiin vapauttaa palveluksesta. Luhtala käsittelee tapahtumaa, jossa nainen kieltäytyy palveluksesta ja spekuloi mahdollisia erilaisia variaatioita palveluksen välttämiseksi. Tällä hetkellä asevelvollisuus on naisille vapaaehtoista, ja Luhtalan tekstissä käsitellään kuvitteellista aikaa, jolloin naisten olisi pakko suorittaa yleinen asevelvollisuus. Asevelvollisuuden pakollisuus liittyy yksilön oikeuksiin ja vapauksiin siten, että kieltäytyessä velvollisuudesta seuraa rangaistus. Asevelvollisuuslain mukaan asevelvollisuudesta kieltäytyneitä ja rangaistuksen siitä suorittanutta ei määrätä enää rauhan aikana suorittamaan asevelvollisuutta (L 28.12.2007/1438, asevelvollisuuslaki, viitattu 16.2.2015). Suoritetulla rangaistuksella siirtää suorittamisen pakollisuuden vain pois rauhan ajalta. Tarvittaessa siis muutoin kuin rauhan aikana, voidaan asevelvollisuudesta kieltäytyneet määrätä suorittamaan asevelvollisuutensa. Kaikista yllä olevista kirjoituksista käy ilmi, että kirjoittajat ovat asevelvollisuuden lakauttamisen tai sen muuttamisen kannalla, mutta käsityksiä löytyy myös asevelvollisuuden puolesta.

Kaiken edellä sanotun jälkeen on syytä todeta, että asevelvollisuuteen liittyy tasa-arvo-ongelmia, jotka pitäisi korjata ja jotka voidaan korjata. Ei ole perusteltua, että se, mikä on miehille velvollisuus, on naisille oikeus. Naisten vapautus asevelvollisuudesta perustui aikanaan mm. siihen, että naiset synnyttivät ja hoitivat lapsia. Koska yhteiskunta on tältäkin osin kehittynyt tasa-arvoisempaan suuntaan, ja koska läheskään kaikki naiset eivät nykyään hanki lapsia, ainakaan asevelvollisuuden kannalta relevantissa iässä, voisi olla perusteltua luoda kaikkia kansalaisia koskeva asevelvollisuus. Sen ei välttämättä tarvitsisi tarkoittaa aseellista palvelusta vaan myös muita maanpuolustusta tukevia tehtäviä.

Se, että naiset ovat fyysisesti kykeneviä suorittamaan kansalaispalveluksen, on tunnustettu jo myöntämällä heille oikeus sen suorittamiseen. (Halla-Aho, Ohi on -vieraskynä, viitattu 5.10.2014.)

Halla-Aho myöntää, että asevelvollisuuteen liittyy tasa-arvo-ongelmia. Hän puhuu kaikkia koskettavasta asevelvollisuudesta, mutta ei tarkoita sillä välttämättä aseellista palvelusta. Tällä hetkellä laissa on jo maanpuolustusvelvoite, joka velvoittaa jokaista Suomen kansalaista osallistumaan isänmaanpuolustukseen tai avustamaan sitä lain tarkemmin määräämällä tavalla (L 11.6.1999/731, Suomen perustuslaki, viitattu 16.2.2015). Eversti Hannu Hyppönen käsittelee asevelvollisuutta yksilön näkökulmasta ja sen tuomista haasteista. Alla olevat lainaukset ovat katkelmia Hyppösen kirjoituksesta vieraskynäpalstalla.

Luuloja ja vastauksia asevelvollisuudesta:

Varusmiespalvelus (165 vrk) on yksilölle kohtuuton rasite. Varusmiespalvelus on noin 0,5 % keskimääräisestä elinajanodotteesta (n. 80 v).

Asevelvollisuus on orjatyötä. Kohtuuton vertaus. Onko oppivelvollisuus lapsiorjatyötä? Varusmies saa koulutuksen, päivärahaa, ilmaisen vaatetuksen, ruoan, majoituksen, terveydenhuollon, ilmaiset lomamatkat ja pääosin vapaat viikonloput.

Asevelvollisuus on epätasa-arvoista. Miehillä se on velvollisuus. Naisille se on vapaaehtoinen ja 45 vrk palvelun jälkeen velvollisuus. (Hyppönen, Ohi on -vieraskynä, viitattu 5.10.2014.)

Hyppönen ottaa kantaa sivustolla esitettyihin väitteisiin ja esittää omat perustelunsa ja argumentaationsa. Hänen käsityksensä ovat asiasta erilaiset, ja hän tuo oman näkökulmansa asevelvollisuuden ympärille. Orjatyötä käsittelevässä kohdassa Hyppönen mainitsee varusmiehen saamat edut. Varusmiesten saamiin etuihin ei ole aikaisemmissa käsityksissä otettu kantaa.

4.2 Oppiminen ja koulutus

Yksi sivustolla esiintyvistä käsityksistä on oppiminen ja koulutus. Varusmiehen saamaa koulutusta ja sen eri piirteitä tuodaan esille. Koulutuksen laatu ja sen tarpeellisuus on yksi nouseva teema kirjoituksissa. Stranius käsittelee kokemustaan yksilön näkökulmasta.

... Nyt kun katson vaikka Luonto-Liitossa palvelevia sivareita, käy kateeksi. Mitä paljon enemmän eväitä he saavatkaan elämälleen verrattuna siihen, mitä itse sain armeijassa. Yksi asia on kuitenkin myönnettävä. Armeijassa opin nauttimaan aamulenkkeilystä ja juoksusta. Jotain hyvää siitä sentään siis oli. (Stranius, Ohi on -vieraskynä, viitattu 5.10.2014.)

Leo Straniuksen viimeinen kappale kiteyttää ajatuksen siitä, että varusmiespalveluksessa ainoa hyvä asia lenkkeily. Hän tuo esille Luonto-Liitossa palvelevat siviilipalvelusmiehet, jotka saavat enemmän eväitä elämäänsä kuin varusmiespalveluksen suorittavat. Eversti Hannu Hyppönen on päinvastaisella kannalla Luonto-Liiton toiminnanjohtajan kanssa. Hyppönen kuvaa seuraavalla tavalla varusmiespalveluksen hyötyjä:

Monelle alalle varusmiespalvelu on työharjoittelua. Varusmiespalvelus opettaa taitoja, joita tarvitaan työelämässä opiskelussa. (Hyppönen, Ohi on -vieraskynä, viitattu 12.12.2014.)

Käsitykset ovat siis aivan erilaiset. Nämä kaksi aivan päinvastaista käsitystä kuvaavat mielestäni analyysin tulosta erittäin hyvin. Kirjoittajat puhuvat samasta aiheesta, mutta molemmilla on aivan erilainen käsitys, ikään kuin molemmilla olisi oma ”totuus”. Käsitys asepalveluksen myöhemmistä vaikutuksista on Argentiinassa tehdyn tutkimuksen pohjalta seuraava:

Vuonna 2010 julkaistun tutkimuksen mukaan Argentiinassa asepalvelukseen arpomalla pakotettujen todennäköisyys tehdä rikoksia myöhemmässä elämässä on ollut korkeampi kuin palveluksesta arvan perusteella vapautettujen. Asepalvelukseen pakotettujen menestys työelämässä on taas ollut vapautettuja heikompi. (Ohi on, Ohi on -FAQ, viitattu 12.12.2014)

Suomessa kutsunnoissa karsitaan pois mahdolliset turvallisuutta vaarantavat henkilöt luokittelemalla heidät T-luokkaan. T-luokkaan kuuluvat asevelvolliset, joiden palveluskelpoisuuden rajoitus ei johdu lääketieteellisistä syistä (Terveystarkastusohje 2012, 44). Tästä syystä suomalainen asevelvollisuus ei ole täysin verrattavissa edellä mainittuun Argentiinassa tehtyyn tutkimukseen. Huolestuttavaa on, että tutkimuksen mukaan asepalvelukseen pakotettujen menestys työelämässä on muita heikompi. Työelämässä menestyminen liittyy oppimiseen ja koulutukseen. Tärkeä huomio on, että argentiinalaisessa tutkimuksessa oli mukana myös sodan aikana palvelleita ikäluokkia.

Oppimisen ja koulutuksen voi nähdä peilautuvan maanpuolustustahtoon ja siihen mitä varusmiehet ajattelevat armeija-ajastaan. Vieraskynä-kirjoituksessaan Hannu Hyppönen vastaa väitteeseen, jonka mukaan suomalaiset varusmiehet eivät ole motivoituneita palvelukseen. Seuraavissa kolmessa lainauksessa ensimmäinen lause on väite, johon Hyppönen vastaa.

Varusmiehet eivät ole motivoituneita palvelukseen. Varusmiesten maanpuolustustahto on 4,0 ja arvio armeija-ajasta 4,1. Asteikolla 1-5. (Hyppönen, Ohi on -vieraskynä, viitattu 12.12.2014.)

Varusmiesten voidaan siis nähdä olevan tyytyväisiä armeija-aikaansa. Tästä voidaan päätellä, että ainakin jotain hyötyä ajasta armeijassa saadaan. Käsitykset omasta armeija-ajasta ovat yksilöllisiä, mutta ainakin näistä Puolustusvoimien teettämistä loppukyselyistä saa suuren otannan vastauksia. Hyppönen kumoaa luuloja ja vastaa kysymyksiin koulutuksen laadusta ja arvioinnin luotettavuudesta:

Varusmieskoulutus ei ole laadukasta. Varusmiesten yleisarvosana saamastaan koulutuksesta on 3,6 (1-5) ja arvio kantahenkilökunnasta 4,1. Vuosina 2013 ja 2014 palautteet olivat kokonaisuutena kaikkien aikojen parhaat ja trendi on edelleen nouseva. (Hyppönen, Ohi on -vieraskynä, viitattu 12.12.2014.)

Loppukyselyjen tulokset eivät ole luotettavia. Kyselyihin vastaa noin 10 000 varusmiestä kaksi kertaa vuodessa. Kyselyjä on toteutettu 20 vuotta. Tuloksista tehdään tilastollinen analyysi ja tulokset analysoivat psykologit ja alan asiantuntijat. (Hyppönen, Ohi on -vieraskynä, viitattu 12.12.2014.)

Oppiminen nähdään myös negatiivisena asiana. Varusmies voi saada negatiivisia vaikutteita tai muuten oppia uusia huonoja tapoja. Vuonna 2013 järjestetyssä seminaarissa ”Maanpuolustus, sukupuoli ja tasa-arvo” ja siitä virinneessä blogikirjoituksessa analysoidaan näitä vaikutuksia:

... Kuten seminaarissa puhunut tutkija Teemu Tallberg toi esiin, oppi miestenvälisestä yhteenkuuluvuudesta voi olla seurauksiltaan myös hyvin negatiivinen. Armeijakontekstissa yhteenkuuluvaisuus alkaa usein rakentua samanlaisuuden oletukselle, jolloin kaikesta erilaisesta tulee uhka ryhmän koheesiolle. Tämä johtaa naisten, seksuaalivähemmistöjen, maahanmuuttajien ja muilla tavoilla erilaisten ihmisten syrjintään. Syntyy ”maskuliinisuuden linnake”, jossa ryhmän jäsenten on jatkuvasti erilaisilla teoilla osoitettava kuuluvansa joukkoon. Tämä voi Tallbergin mukaan johtaa riskikäyttäytymiseen kuten liialliseen alkoholin käyttöön ja prostituoitujen palvelusten käyttämiseen oman heteroseksuaalisuuden todistamiseksi. Tällaisessa järjestelmässä miehillä eikä muillakaan ei ole hyvä olla. (Rimpiläinen & Annala, blogi, viitattu 12.12.2014.)

Yhteenkuuluvuus ei tämän käsityksen mukaan johda aina positiivisiin seurauksiin. Jussi Halla-Aholla on erilainen näkemys asevelvollisuuden mukana tuomista arvoista yksilölle yhteiskunnassa:

... Maassamme on paljon syrjäytyneitä ja syrjäytymässä olevia nuoria aikuisia. Pahinta esimerkiksi työttömyydessä ei ole materiaallinen puute, onhan meillä varsin kattava sosiaalinen turvaverkosto. Pahinta on kokemus omasta turhuudesta ja kaiken ulkopuolelle jäämisestä. Ketään ei kiinnosta, heräätkö aamulla vai nukutko puoleen päivään. Armeija ja asevelvollisuus eivät tietenkään yksin ratkaise tätä ongelmaa, mutta ne tarjoavat jokaiselle ainakin yhden kokemuksen siitä, että sillä, mitä teet tai jätät tekemättä, on merkitystä jollekin muulle. (Halla-Aho, Ohi on -vieraskynä, viitattu 12.12.2014.)

Halla-Ahon kirjoituksessa nähdään positiivisena asiana se, että palveluksessa jokainen yksilö huomioidaan ja kukaan ei jää ryhmän ulkopuolelle.

4.3 Muuttuvat uhkakuvat

Muuttuva turvallisuusympäristö aiheuttaa keskustelua yleisen asevelvollisuuden tarpeellisuudesta yhteiskunnassa. Tekniikan kehitys ja sotamateriaalin kallistuminen nähdään syynä siihen, että suurta reserviin perustuvaa armeija ei enää tarvita. Samoin välineet teknistyvät ja niiden käyttöön tarvitaan entistä vähemmän henkilötyövoimaa. Seuraava lainaus liittyy uhkakuviin ja tekniikan kehitykseen:

Tekniikan kehittyessä myös sodankäynnin luonne on muuttunut. Nykymuotoisessa sodankäynnissä oleellista on ilmatilan hallinta (<http://fi.wikipedia.org/wiki/Ilmaherruus>). Siihen tarvittavat hävittäjät, ohjukset ja ilmatorjuntajärjestelmät ovat kalliita, mutta niiden käyttöön tarvitaan vain vähän henkilötyövoimaa. Myös maa- ja merivoimien puolustuskyky riippuu paljolti niiden varustuksesta ja kalustosta. Puutteellisesti varustetuista sotilaista ei ole taistelukentällä paljon hyötyä. (Ohi on, Ohi on -faktaa viitattu 9.11.2014.)

Sodankäynnin luonne on muuttunut. Ilmaherruus on tärkeä seikka taistelukentällä, mutta taistelukentällä on monia muitakin vaikuttavia tekijöitä kuin ilmaherruus. Kirjoituksessa analysoidaan myös maa- ja merivoimien puolustuskykyä. Reservin kokoon ei varsinaisesti oteta tässä kantaa, paitsi sivulauseessa kerrotaan teknisten järjestelmien tarvitsevan vähemmän henkilöresursseja. Seuraavassa katkelmassa analysoidaan tarkemmin uhkakuvien muutoksen ja reserviläisarmeijan välistä yhteyttä:

Nykykonflikteissa ei vallata reserviläisarmeijoilla isoja maa-alueita. Pyrkimyksenä on pikemminkin lamauttaa yhteiskunnan toiminta huipputekniikkaa hyödyntävin iskuin elintärkeisiin kohteisiin (energiantuotanto ja -jakelu, hallinto, tietoliikenne, liikenteen solmukohdat, elintarvikehuolto jne.). Myös kyberkonfliktit ja verkkosodankäynti ovat nykypäivää.

Hokema ”koko maan puolustamisesta” on harhaanjohtava, koska kukaan ei uhkaa asumattomia metsiä. Osuvampaa olisi puhua yhteiskunnan puolustamisesta.

Sodankäynti on teknistynyt ja ammatillistunut, eikä kuviteltavissa oleviin uhkiin voi vastata puutteellisesti koulutetulla ja varustetulla massa-armeijalla. Kokeemukset kansainvälisistä konflikteista opettavat, että amatööriarmeijoilla ei voi puolustautua ammattilaisiskuja vastaan. Moderni yhteiskunta ei myöskään kestä ”mies ja kivääri” -sissisotaa. (Kotro, artikkeli, viitattu 9.11.2014.)

Arno Kotron kirjoituksessa on vahva käsitys muuttuneista uhkakuvista. Isoja maa-alueita ei enää vallata reserviläisarmeijoilla, vaan hyökkäyksen tarkoitus nähdään enemmänkin lamauttavana. Kaikissa yllä olevissa katkelmissa näkyy käsitys uhkakuvan muutoksesta ja sen seurauksena reserviarmeijan tarpeettomuudesta. Seuraavassa kirjoituksessa avataan käsitystä asevelvollisuuden tarpeettomuudesta uhkuviin perustellen:

Eurooppa on luopunut asevelvollisuudesta maa kerrallaan varsin yksituumaisesti toinen toisensa jälkeen. Aika on ajanut asevelvollisuuden ohi, sillä nyt sellaisia sotilaallisia uhkia ei ole, joihin voisi varautua isolla massalla heikosti koulutettuja sotilaita. Sotilaiden määrä ei enää ole määrittävä tekijä, kyse on enemmänkin strategiasta – tai tuhovoimasta. Kyvyllä kantaa kevyttä asetta ja juosta kovaa ei tämän päivän maailmassa voiteta sotia. (Aromaa, blogi, viitattu 9.11.2014.)

Muuttuneet uhkakuvat ajavat kysymään miten asevelvollisuus perustellaan, jos sitä vastaavia uhkakuvia ei enää ole. Kansanedustaja Kari Uotila omassa kirjoitukseen pohtii turvallisuuden perustaa yksilön näkökulmasta turvallisessa yhteiskunnassa:

Pitää myös pohtia sitä, mikä on turvallisuuden perusta. Turvallinen yhteiskunta on sellainen, jossa kansalaiset ovat keskenään tasavertaisia ja jokaisesta huolehditaan. Turvallinen yhteiskunta on paikka, jossa pääsee nopeasti lääkäriin ja jossa tietää lapsensa saavan laadukasta ja maksutonta koulutusta. Tehokkainta

turvallisuuspolitiikkaa onkin pitää huolta hyvinvointivaltion rakenteista ja vahvistaa niitä edelleen. (Uotila, blogi, viitattu 12.12.2014.)

Uotila määritteleeekin tekstissään turvallisen yhteiskunnan ja millainen se on. Eekku Aromaa pohtii asiaa *yhteiskunnallisesta* näkökulmasta samalla kannalla ja ohjaisi asevelvollisuuteen käytettävät resurssit todellisiin uhkiin:

Asevelvollisuus on epätasa-arvoinen, kallis ja tehoton tapa puolustaa maata. 2010-luvulla on menneen maailman uhkien sijaan myös todellisia uhkia kuten ilmastonmuutos ja eriarvoisuus. Yhteiset resurssit tulisi käyttää näiden uhkien torjuntaan vanhanaikaisen asevelvollisuusarmeijan ylläpidon sijaan. (Aromaa, Ohi on -tukijat, viitattu 12.12.2014.)

Jussi Halla-aholla on erilainen käsitys uhkakuvista. Halla-aho kirjoittaa seuraavalla tavalla asevelvollisuudesta ja sen tuomasta maanpuolustuksellisesta kokonaisratkaisusta:

.. ne potentiaaliset uhkakuvat, joihin maanpuolustusjärjestelyillä pyritään varautumaan. Nykyään on muodikasta sanoa, että ympäristöuhat ovat sotilaallisia uhkia vakavampia. Tämä on luultavasti totta, mutta niihin tulee varautua ympäristö- ja ilmastopolitiikalla. Jos puhutaan sotilaallisesta maanpuolustuksesta, on pitäydyttävä sotilaallisissa uhkakuvissa. Huomiota on kiinnitettävä rajanaapureihin, niiden sotilaallisiin valmiuksiin ja poliittiseen kehitykseen. (Halla-aho, Ohi on -vieraskynä, viitattu 12.12.2014.)

Halla-aho huomauttaa, että puhuttaessa sotilaallisesta maanpuolustuksesta, pitää keskittyä sotilaallisiin uhkakuviin. Analyysin päätelmänä voidaan todeta, että käsitykset muuttuvista uhkakuvista ovat hyvin erilaisia. Kirjoittajat määrittelevät uhkakuviksi hyvin erilaisia asioita. Tämä johtaa hyvin erilaiseen käsitykseen yleisen asevelvollisuuden tarpeesta.

4.4 Kustannukset

Kirjoituksissa esiintyy usein keskustelua asevelvollisuuden hinnasta. Keskustelu koskee *yksilöä* ja samalla tavalla keskustelu laajenee usein myös *yhteiskuntaa* koskevaksi. Asevelvollisuuden kasantalousellisisista kustannuksista on tehty raportteja ja laskelmia vuosien saatossa. Seuraavaksi esittelen muutamia eri käsityksiä yleisen asevelvollisuuden kustannuksista.

Eikö asevelvollisuus ole kuitenkin edullinen ratkaisu, sillä asevelvollisille ei tarvitse maksaa palkkaa?

-Asiat eivät halpene sillä, että niiden kustannukset säilyttää jonkun muun makset-

tavaksi. Asevelvollisuuden kuluista ison osan maksavat varusmiehet itse ja heidän vanhempansa konkreettisina kuluina. Lisäksi julkinen talous maksaa osan viuluista vähentyneinä verotuloina. Vastaavalla logiikalla vanhustenhoidon tai katujen puhtaanapidon voisi hoitaa näennäisen edullisesti niin, että määrättäisiin vapausrangaistuksen uhalla joka vuosi 20 000 ihmistä tekemään ilmaiseksi nämä työt. (Ohi on, Ohi on -FAQ, viitattu 9.11.2014.)

Asevelvollisille ei makseta palkkaa, mutta eversti Hannu Hyppönen kertoo mitä etuja varusmies saa:

Varusmies saa koulutuksen, päivärahaa, ilmaisen vaatetuksen, ruoan, majoituksen, terveydenhuollon, ilmaiset lomamatkat ja pääosin vapaat viikonloput. (Hyppönen, Ohi on -vieraskynä, viitattu 9.11.2014)

Ne kaikki edut mitä varusmies palveluksen aikana saa, voidaan myös laskea rahana. Varsinkin laadukas, ainutlaatuinen ja -kertainen koulutus on arvokas asia, jota on vaikea mitata rahassa. Kun kaikki nämä Hyppösen mainitsevat edut otetaan huomioon, niin huomataan että varusmies saa paljon muutakin kuin päivärahan. Edellä mainitut edut liittyvät *yksilön* saamiin kustannuksiin ja etuihin varusmiespalveluksen aikana. Kustannukset ovat myös kansantaloudellinen kysymys. Arno Kotro avaa käsitystä kansantaloudellisesta näkökulmasta ja kertoo mahdollisesta vaihtoehtoisesta tavasta saada tarvittavat varusmiehet palvelukseen:

...Jos koko miesikäluokkaa koskevasta asevelvollisuudesta luovuttaisiin ja säädetäisiin asepalvelus vapaaehtoiseksi, tästä saatavat välilliset kansantaloudelliset säästöt mahdollistaisivat puolustusbudjetin nostamisen. Näin raha riittäisi paremmin ajanmukaisen puolustusmateriaalin hankintaan ja kertausharjoitukseen, joiden määrä on nyt romahtanut hälyttävän alhaiseksi: reservi ei ole käytännössä taistelukelpoista. Säästöt mahdollistaisivat myös kohtuullisen korvauksen maksamisen asevelvollisuutta suorittaville, mikä osaltaan varmistaisi sen, että palvelukseen hakeutuisi riittävä määrä – noin 7000-8000 nuorta – vuosittain. Tämä on noin 10–13 prosenttia ikäluokasta. (Kotro, artikkeli, viitattu 9.11.2014.)

Eversti Hannu Hyppönen perustelee kansantaloudellisia kustannuksia seuraavalla tavalla:

Yleinen asevelvollisuuden kokonaiskustannukset ovat 2 – 3 miljardia euroa vuodessa. Kustannuksista on esitetty useita laskelmia. Tulisi laskea myös yleisen asevelvollisuuden tulot yhteiskunnalle. Mitä tuottaa yhteiskunnalle varusmiesten

keskimäärin noin 20 % fyysisen suorituskyvyn nousu ja kuinka paljon se pidentää työuraa ja elinajanodotetta? Mitkä ovat jokaisen varuskunnan suorat ja välilliset tulot lähialueelle, arviolta 50 – 100 Me vuodessa. (Hyppönen, Ohi on -vieraskynä, viitattu 12.12.2014)

Tästä käsityksestä voidaan huomata, että varusmiespalvelukseen sisältyy piilovaikutuksia. Positiivisena vaikutuksena on varsinkin noin 20 % fyysisen suorituskyvyn nousu. Tällaiset piilovaikutukset on vaikeaa ottaa mukaan kansantaloudellisiin laskelmiin. Professori Roope Uusitalon mielestä varusmiesten työpanokselle pitäisi laskea realistinen arvo, jotta laskelmat puolustusbudjetista olisivat oikeat.

... Silti minusta oikeastaan riittäisi, jos alkuun laskettaisiin puolustusbudjetti uusiksi niin, että siellä olisi myös varusmiesten työpanokselle realistinen arvo. Siis hinta, joka ottaisi huomioon vaihtoehtoiskustannukset ml. sekä menetetyt siviilipalkan että sotilas vs. siviilielämän muiden houkutusten eron. Tämäkin ehkä torppaisi hupsuimmat "asevelvollisuus on kustannustehokas tapa järjestää maanpuolustus" -puheet. Asevelvollisuusarmeijan aikaansaama kustannussäästö syntyy jo mekaanisesti siitä, että varusmiehille ei makseta maan puolustamisesta. Samalla logiikallahan pyramidit rakennettiin äärimmäisen kustannustehokkaasti, kun kivet paikoilleen roudanneille orjille ei tarvinnut maksaa edes päivärahaa. (Uusitalo, Ohi on -faktaa, viitattu 12.12.2014.)

Uusitalo tarkoittaa, että puolustusbudjetissa pitäisi laskea arvo laskea varusmiehen menetetystä ajasta kun hän joutuu olemaan palveluksessa. Professori Panu Poutvaara on tutkinut asevelvollisuuden näkymätöntä hintaa ja päässyt seuraaviin tuloksiin:

- Eri lähestymistavat antamat hieman eri lukuja, mutta 1-2 prosenttia bruttokansantuotteesta on se suuruusluokka (Poutvaara, Ohi on -faktaa, viitattu 12.12.2014).

Reserviläisliiton toiminnanjohtaja Olli Nyberg esittelee blogissaan ajatuksia asevelvollisuuden kustannuksista:

...Muutamia esimerkkejä. Yleisen asevelvollisuuden väitetään ensinnäkin olevan kallis tapa järjestää puolustus. Selvitysten mukaan asia on päinvastoin. Nykyisen suuruinen puolustusbudjetti riittäisi 20.000 hengen ammattiarmeijaan. Jos sen vahvuudeksi haluttaisiin 60.000, pitäisi pelkkiin henkilöstökuluihin budjetoida 1,5 miljardia lisää vuodessa. Lisäksi tarvittaisiin vielä 700 miljoonaa te-

hokkaamman sotavarustuksen hankkimiseksi (Nyberg, blogi, viitattu 12.12.2014.)

Kustannuksista käydään erilaista väantöä ja käsityksiä sekä malleja eri tavasta järjestää puolustus kustannustehokkaasti tuntuu olevan yhtä monta kuin kirjoittajia. Olisiko sitten järkevää katsoa miten naapurivaltiomme on tehnyt ja seurata perässä ammattiarmeijaan? Tätäkin vaihtoehtoa Nyberg analysoi seuraavalla tavalla:

Myös Ruotsi purki laajan kenttäarmeijansa Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen ja siirtyi muutaman kymmenen tuhannen miehen ammattiarmeijaan. Senkin koamisessa on ollut niin suuria ongelmia, että yleiseen asevelvollisuuteen palaaminen on noussut uudestaan vakavaan keskusteluun. Ruotsin kykyyn puolustaa omaa valtioaluettaan kun ei usko enää edes sikäläinen komentaja. Tähänkö suuntaan meilläkin halutaan mennä? (Nyberg, blogi, viitattu 12.12.2014.)

Nybergin kirjoituksesta näkyy kriittisyys Ruotsin malliin. Kustannustehokasmalli ei välttämättä takaa laatua rekrytoinnin suhteen.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kirjoittajilla on selvästi käsitys, tai jos ei käsitys, niin ainakin mielikuva miksi asia juuri on niin kuin he kirjoittavat. Kirjoittajat yrittävät käsityksillään luoda lukijalle mielikuvan omasta mielipiteestään ja ajatuksistaan. Jokaisella kirjoituksella voidaan loppujen lopuksi nähdä olevan samantyyppinen tavoite. Lukija allekirjoittaa kansalaisaloitteen tai jättää allekirjoittamatta käsityksensä perusteella. Mitä sitten kaikista analysoiduista kirjoituksista jäi johtopäätelmäksi?

Kirjoittajat luovat käsityksiä yksilöistä, joita suomalainen yhteiskunta käyttää hyväksi heidän suorittaessa asevelvollisuutta. Nokkala (2013) toteaaakin, että yhteiskunta on muutosprosessissa, jossa tärkeimpänä muutoksena voi nähdä yksilöllistymisen kiihtymisen, joka liittyy yleiseen arvopohjan muutokseen ja yksilönvapauksien ja -oikeuksien vahvistumiseen (Nokkala 2013, 38.) Yksilö nähdään nykyään enemmänkin oikeuksien nauttijana ilman velvollisuuksia, mikä tekee asevelvollisuudesta ja sen toteuttamisesta vaikean kysymyksen individuaalistuvassa yhteiskunnassa. Toimivassa yhteiskunnassa yksilöllä on sekä oikeuksia että velvollisuuksia. Miten perustellaan yksittäiselle palvelukseen astuvalle varusmiehelle, että juuri häntä tarvitaan Suomen sotilaalliseen puolustamiseen? Tässä kohtaa esille nousee maanpuolustustahto. Terho (2010) kirjoittaa, että maanpuolustustahdon perusta on siinä, että yksilö kokee hänellä olevan jotain itselleen puolustamisen arvoista. Sen on myös oltava niin tärkeää, että hän haluaa henkilökohtaisestikin taistella sen puolesta. (Terho, 2010, 111.) Yksilön oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvissä kirjoituksissa asevelvollisuus usein nähtiin tasa-arvoa rikkovana järjestelmänä.

Jokinen (2010) kirjoittaa artikkelissaan miesjaoston jättämästä kannanotosta tasa-arvoarvoasian neuvottelukunnalle. Kannanotossa todetaan yleisen asevelvollisuuden olevan sukupuolen tasa-arvon kannalta ongelmallinen, mutta Jokisen (2010, 129) mielestä oma ongelmakenttänsä on maanpuolustuksen järjestäminen, jos yleisestä asevelvollisuudesta luovutaan. Tasa-arvo ja sukupuoli käsitys -luvussa todettiin monen eri kirjoittajan toimesta asevelvollisuuden olevan epätasa-arvoinen. Asevelvollisuuden puolestapuhuja Halla-Ahokin myöntää siihen sisältyvän tasa-arvo-ongelman (Halla-Aho, Ohi on -vieraskynä, viitattu 12.12.2014). Suppeasti tarkasteltuna yleinen asevelvollisuus on epätasa-arvoinen. James Mashiri (2014) on omassa blogissaan (ei liity Ohi on -sivustoon) tarkastellut asiaa laajalla näkökulmalla, ja toteaa asevelvollisuuden olevan pikemminkin epäyhdenvertainen. Siinä vaiheessa kun eduskunta 31.1.1995 hyväksyi lain naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta, tuli yleisestä asevelvollis-

suudesta syrjivä. Lain esitöissä todetaankin, että asepalveluksen rajoittaminen sukupuoleen vedoten ei ole perusteltua. Suomalainen asevelvollisuus on sukupuolen perusteella syrjivä, koska se asettaa miehet ja naiset eri asemaan ilman hyväksyttävää perustetta. Ratkaisuksi Mashiri näkee velvollisuuden ulottamisen kaikkiin kansalaisiin, tai naisten palvelukseen rajaamisen koskemaan vain tiettyjä tehtäviä. (James Mashiri, blogi, viitattu 8.3.2015.)

Varusmiespalvelus lyhentää työuraa ja siirtää opiskelua. Tätä ei voida kiistää, mutta voidaan-ko palvelusaika siltä nähdä yksilön kannalta positiivisena aikana? Ei välttämättä taloudellisesti, mutta henkisesti ja taidollisesti kasvattavana aikana. Palvelusaikaa voidaan käsitellä yhtenä elämänvaiheena ennen opiskeluun tai työelämään siirtymistä. Jukka Määttä (2007) on tutkinut asevelvollisuuden vaikutuksia nuorten miesten ja naisten opinto- ja työuralla. Tutkimushenkilöt (asevelvollisuuden suorittaneet) suhtautuivat pääosin myönteisesti palveluksen suorittamiseen, vaikka tiesivät sen mahdollisesti aiheuttamasta viivästyksestä omalle urakehitykselle ja vaikutuksista muuhun elämään. (Määttä 2007, 109.) Yksilön näkökulmasta olisi loistavaa jos jokainen varusmiespalveluksen suorittanut saisi tunnustusta palveluksen aikaisista taidoista myöhemmin työ- tai opiskeluelämässä. Korkeakouluissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa suhtaudutaan myönteisesti varusmiespalveluksessa hankitun osaamisen tunnustamiseen (Virtanen 2011, 100.) Virtanen (2011) toteaaakin määritellesään jatkotutkimuksen aiheita, että elinkeinöelämässä usein arvostetaan varusmiespalveluksen suorittaneita, mutta on epäselvää, miten se näkyy. Samoin tutkia voisi kuinka varusmies näkee myöhemmin hankitun osaamisen tunnustamisen. (Virtanen 2011, 102.) Uusitalon (2011) tutkimuksessa todetaan, että sotilasarvot lisättäessä selittäjiksi vuosituloja tutkiessa, huomataan aliupseerikoulutuksen saaneiden ansaitsevan 28–30 vuoden iässä noin 10 % enemmän kuin miehistöön kuuluvien. Upseerikoulutuksen saaneet ansaitsevat 10 % enemmän kuin aliupseerikoulutuksen saaneet. Tästä ei voi kuitenkaan suoraan tehdä johtopäätelmää, että tämä johtuisi armeijan upseerikoulutuksen myönteisistä vaikutuksista. (Uusitalo 2011, 7). Syy, että tästä ei saa johtopäätöstä upseerikoulutuksen myönteisistä vaikutuksista johtuu siitä, että nuori voi olla motivoitunut työskentelemään ahkerammin jo ennen armeijaa, ja hän haluaa myös pärjätä armeijassa mahdollisimman hyvin. Eikä muutos ahkerampaan työskentelyyn tapahdu vasta johtajakoulutuksen jälkeen.

Asevelvollisuuden tuomista hyödyistä on kerrottu Risto Siilasmaan raportissa (2010). Hyötyjä ovat valmiudet erilaisiin ammatteihin, yksilön päätöksentekokykyyn, ammattitaidon ja johtamistaidon kehittyminen, ryhmätyöskentelytaitojen lisääntyminen ja mahdollisen työttömyyden keskeytyminen (Siilasmaa 2010, 97). Kaikki asevelvollisuuden hyödyt eivät kuitenkaan ole positiivisia. Asevelvollisuus nähtiin myös yhdessä käsityksessä rikollisuutta lisäävänä te-

kijänä. Pohjana oli Argentiinassa tehty tutkimus (Galiani, Rossi & Schargrodsky 2010). Suomen asevelvollisuuden ja Argentiinan asevelvollisuuden vertailussa on hyvä ottaa huomioon se, että rauhan aikana palvelleilla rikollisuutta lisäävä tekijä oli pieni. Vaikutus oli suurempi Falklandin sotaan osallistuneilla ikäluokilla. Samoin esimerkiksi murhiin ja huumeiden salakuljetuksiin liittyvissä rikoksissa oli asevelvollisuudella tilastoihin laskeva vaikutus. (Galiani ym. 2010, 20.)

Käsityksissä muuttuvat uhkakuvat kuitenkin luodaan käsitystä, että maailma on muuttunut niin, että reserviläisarmeijalla ei enää uskottavasti puolusteta koko Suomea (Kotro, blogi, viitattu 9.11.2014). On aivan eri asia lähteä rakentamaan Suomen strategista linjaa yksilöstä ylöspäin kuin strategiasta kohti yksilöä. Orja- ja pakkotyökeskustelu tulee tällaisessa yksilöstä ylöspäin rakennetussa ajattelussa esille. Keskustelussa on myös huomioitava, että absoluuttista mallia, jossa olisi vain positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia ei ole olemassa. Strateginen linjaus on päätös, kuinka Suomen puolustaminen järjestetään. Jos jossain vaiheessa päättäjät toteavat, että Suomi voi hoitaa puolustuksensa ammattiarmeijalla, se on sitten silloin Suomen strateginen linja. Ohi on -kampanjalla oli juurikin tämä idea. Kansalaisaloitteella pakotettaisiin eduskunta ottamaan asia esille ja pakottaa täten miettimään uudelleen Suomen strategista ratkaisua järjestää puolustus. Ehkä konkreettisimmin juuri nämä strategiset ratkaisut kohdistuvat asevelvollisuuden suorittavaan yksilöön tällä hetkellä (Salo 2013, 79). Jotta nämä vaikutukset eivät kohdistuisi yksilöihin jotka eivät halua suorittaa palvelusta, esitellään erilaisia malleja miten järjestää Suomen sotilaallinen puolustus. Ammattiarmeija, vapaaehtoinen tai valikoiva palvelus ovat esillä valittavina malleina nykyisen mallin sijaan. Osa malleista on varmasti kustannustehokkaampia pitkällä aikavälillä. Ennen näihin malleihin siirtymistä olisi hyvä huomioida muutamia seikkoja. Raappana (2012) kirjoittaa Suomen geopoliittisen sijainnin, maan suuren koon ja pienen väestöpohjan erottavan Suomen monista muista Euroopan maista. Jos aseellisen painostuksen uhka Suomen maaperällä ei olisi mahdollista ja Puolustusvoimien päätehtävä olisi kriisinhallinta, sopisi ammattiarmeija tai muu vastaava paremmin. (Raappana 2012, 28.) Aseellisen painostuksen uhka ei ole ainakaan poistunut Euroopasta. 2014 alkanut Itä-Ukrainan kriisi on muuttanut merkittävästi Euroopan turvallisuusympäristöä.

6 POHDINTA

Käsitys asevelvollisuuden pakollisuudesta pitää osata irrottaa isompaan perspektiiviin ja keskustalla asiasta laajemmassa näkökulmassa kuin yksilön oikeuksien ja vapauden riistämisenä. Keskustelu, joka pyörii yksilön oikeuksien ja tarpeiden ympärillä huomioimatta yhteiskunnallista näkökulmaa ei saavuta konsensusta. Kyse ei ole orja- tai pakkotyöstä, vaan kyse on enemmänkin yhteiskunnan tarpeesta toteuttaa Suomen sotilaallinen puolustaminen uskottavalla, tehokkaalla ja kokoonsa nähden tarpeellisella tavalla. Orja- ja pakkotyöhön vertaaminen on harhaanjohtavaa, kun se tehdään vain yksilön tasolla. Puhuttaessa tavasta järjestää yhteinen turvallisuus ovat nämä argumentit vertailussa heikolla pohjalla. Kirjoitusten käsityksistä heijastuu asevelvollisuus negatiivisena ja huonona asiana asepalveluksen suorittavalle nuorelle miehelle. Vastapuolella taas ovat käsitykset eversti Hannu Hyppöseltä ja Jussi Halla-Aholta. Asevelvollisuuden lakkautumisen puolesta puhuvat edistävät muutosta ja kannattajien puheenvuorot edistävät joissain määrin pysyvyyttä. Osassa sivuston kirjoituksista haetaan ratkaisua, jossa nykyinen asevelvollisuus säilytetään ja tätä kautta yritettäisiin etsiä keinoja parantaa yksilön asemaa. Voisiko tällainen keskustelu, jossa etsitään parannuskeinoja yleisen asevelvollisuuden kehittämiseen ilman sen lakkauttamista olla rakentavin tapa?

Kuten Laasanen (Ohi on -vieraskynä, viitattu 5.10.2014) totesi kirjoituksessaan, hän tietää, että puolustuspolitiikka pitää järjestää tasa-arvoisesti, mutta ei tiedä miten. Tässä ollaan ongelman ytimessä. Monella kirjoittajalla tuntuu olevan jokin mielipide yleisestä asevelvollisuudesta ja sen järjestämisestä. Yleisen asevelvollisuuden tarkoitus on toimia puolustuspoliittisena ratkaisuna, eikä sen tarkoitus ole lähteä tasa-arvopolitiikasta ja vasta sen jälkeen siirtyä puolustuspoliittiseen ratkaisuun. Puolustusvoimien tärkein tehtävä ei ole edistää tasa-arvoa, vaan huolehtia Suomen sotilaallisesta puolustamisesta. Tällä ei tarkoiteta sitä, että nämä kaksi eivät sovi samaan lauseeseen. Aluksi vain on löydettävä sopiva puolustuspoliittinen järjestely ja vasta sen jälkeen voidaan tutkia mitä on tehtävissä tasa-arvon parantamiseksi. Voidaan siis myöntää, että asevelvollisuus on epätasa-arvoinen tai ainakaan se ei ole yhdenvertainen naisten ja miesten kesken.

Aromaa (blogi, viitattu 9.11.2014) totesi, että menneiden maailman uhkien sijaan on myös todellisia uhkia kuten ilmastonmuutos ja eriarvoisuus. Nämä ovat myös todellisia uhkia. Onko kuitenkin mahdollista, että nämä mahdolliset uhat erotettaisiin puolustuspoliittisesta keskustelusta ja yleisestä asevelvollisuudesta? Turvallisuuden käsite tuntuu olevan eri kirjoittajilla hyvin erilainen. Uotilan (blogi, viitattu 12.12.2014) mukaan tehokkainta turvallisuuspolitiikkaa

on pitää huolta hyvinvointirakenteista ja vahvistaa niitä edelleen. Onko se tehokkainta turvallisuuspolitiikkaa? Turvallisessa yhteiskunnassa pääsee nopeasti lääkäriin ja lapsi saa laadukasta ja maksutonta koulutusta (Uotila, blogi, viitattu 12.12.2014). Laajasta turvallisuuskäsitteestä keskusteltaessa pitää kyetä käsittelemään turvallisuutta joka näkökulmasta. Turvallisessa yhteiskunnassa lääkäriin pääsee nopeasti, ilman että tarvitsee pelätä joutuvansa tykistökeskitykseen matkalla. Uotila voi kuitenkin olla myös aivan oikeassa. Kaikki riippuu kuinka turvallisuuspolitiikkaa määritellään. Jos määrittelemme suurimmaksi turvallisuuspoliittiseksi uhaksi syrjäytymisen, ilmaisen koulutuksen katoamisen tai eri-arvoisuuden lisääntymisen. Jos otamme ulkoisen turvallisuuden uhat mukaan, uhkien määrä kasvaa vain. Sisäisen turvallisuuden tai ulkoisen turvallisuuden uhat eivät ole toisiaan poissulkevia. Juha Mäkinen (2013) kirjoittaa, että jokaisen kansalaisen, kansansotilaan ja turvallisuusalan toimijan tulee ymmärtää turvallisuusalan yhteistyö ja työnjako kansalaisten, viranomaisten, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa (Mäkinen 2013, 108). Turvallisuudesta keskusteltaessa ei pidä kilpailla, siitä kenen turvallisuus on tärkeintä ja kenen ei. Mikään ei ole siis tehokkainta turvallisuuspolitiikkaa. Kaikkien turvallisuus on yhtä tärkeää ja tehokkainta on yhteistyö kaikkien toimijoiden välillä sen kehittäminen.

Olemme eläneet syvässä rauhassa niin kauan, että ulkoisen turvallisuuden kasvu on yhteiskunnassa alettu nähdä itsestään selvänä, mitä se ei kuitenkaan ole. Turvallisuus on muuttuva tekijä ja sen muutoksiin tulee varautua, olivat muutokset sitten sotilaallisia tai ilmastollisia. Nämä uhat eivät ole toisiaan poissulkevia. Uhkiin pitää varautua vain eri politiikalla. Ympäristö- ja ilmastopolitiikka pitää argumentoidessa pitää erillään maanpuolustamiseen liittyvästä turvallisuuspolitiikasta. Ilmastonmuutoksesta puhuminen uhkaavimpana turvallisuusuhkana on kuitenkin helpompaa, sillä ilmastonmuutoksen vaikutukset voidaan vuosittain todeta tutkimustuloksista. Sotilaallisten uhkakuvien vuosittainen määrittely on vaikeampaa. Koska kaikki sotilaalliset uhkakuvat perustuvat arvioihin tai teorioihin, ei ole välttämättä helppo argumentoida niiden puolesta.

Yleisen asevelvollisuuden lakkauttamisen puolesta puhumisen helppous johtuu siitä, että Euroopan maista moni on siitä luopunut ja viimeisimpänä naapurimaamme Ruotsi. Tässä vaiheessa on hyvä huomioida, minkä takia mailla yleensä on ollut yleinen asevelvollisuus. Maat olivat varautuneet sotilaalliseen hyökkäykseen. Sittemmin maat ovat todenneet, että riski joutua hyökkäyksen kohteeksi on laskenut ja todenneet, että yleistä asevelvollisuutta ei tarvita. Suomea ei voi verrata muihin Euroopan maihin sellaisenaan. Maat, jotka ovat luopuneet yleisestä asevelvollisuudesta, ovat Naton jäseniä tai heillä ei ole Venäjää rajanaapurina. Paitsi Uk-

rainalla, joka luopui asevelvollisuudesta vuonna 2013. Myöhemmin kuitenkin vuonna 2014 Ukraina on taas palauttanut yleisen asevelvollisuuden.

LÄHTEET

- Ahonen, S. 1994. Fenomenografinen tutkimus. Teoksessa L. Syrjälä, S. Ahonen, E. Syrjäläinen & S. Saari. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Helsinki: Kirjayhtymä
- Aromaa, E. Ohi on. Viitattu 12.12.2014 <http://fifi.voima.fi/blogikirjoitus/2014/helmikuu/ohi-on>
- Envall, O. 2013. Velvollisuus vai vapaaehtoisuus Isänmaan turvana. Teoksessa J. Mäkinen (toim.) Asevelvollisuuden tulevaisuus. Tampere: Juvenes Print, 82-91.
- Flemming, J. Orjatyövoima nykyajan Suomessa - yleinen asevelvollisuus. Viitattu 12.12.2014. <http://jouniflemming.puheenvuoro.uusisuomi.fi/55457-orjatyovoima-nykyajan-suomessa-yleinen-asevelvollisuus>
- Galiani, S., Rossi M. A. & Schargrodsky E. 2010. Conscription and Crime: Evidence from the Argentine Draft Lottery.
- Jokinen, A. 2010. Asevelvollisuus tasa-arvokysymyksenä. Teoksessa P. Jukarainen & S. Terävä (toim.) Tasa-arvoinen turvallisuus? Hämeenlinna, 127-129.
- Juholin, E. 2009. Communicare! Viestintä strategiasta käytäntöön. 5. uudistettu painos. Infor. Helsinki.
- Jukka Määttä 2007 Asepalvelus nuorten naisten ja miesten opinto- ja työuralla Jyväskylä University printing house
- Kotro, A. Miksi asevelvollisuudesta pitää luopua? Viitattu 9.11.2014 <http://arnokotro.fi/tekstit/ohion2013.html>
- Kotro, A. Ohi on -kampanja on ohi – mitä jäi käteen? Kanava lehti 3/2014. Viitattu 8.11.2014 <http://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/ohi-on-kampanja-on-ohi-mita-jai-kateen/?shared=38736-4a8a37ef-999>
- Kääriäinen, S. 2006. Asevelvollisuus - Miesten juttu vai yhteinen asia –seminaari [Puhe] 11.10.2006. http://www.defmin.fi/ajankohtaista/puheet/2006/puolustusministeri_mts_n_ja_nuorisojarjesto_jen_seminaarissa.2747.news
- L 11.6.1999/731, Suomen perustuslaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- L 12/2012, Kansanaloitelaki <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120012>
- L 28.12.2007/1438, Asevelvollisuuslaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20071438>
- Luhtala, R. Miten kansalaispalveluksesta kieltäytyviä naisia tulisi rangaista? Viitattu 5.10.2014. <http://roopeluhtala.puheenvuoro.uusisuomi.fi/151315-miten-kansalaispalveluksesta-kieltaytyvia-naisia-tulisi-rangaista>
- Mashiri, J. Milloin asevelvollisuudesta tuli epätasa-arvoinen? Viitattu 8.3.2015 <https://fmashiri.wordpress.com/2014/09/16/milloin-asevelvollisuudesta-tuli-epatasa-arvoinen/>
- Mäkinen, J. 2013. Suomalaisen asevelvollisuuden

mallintamista. Teoksessa J. Mäkinen (toim.) Asevelvollisuuden tulevaisuus. Tampere: Juvenes Print, 103-117.

Nokkala, A. 2013. Yhteiskunnallisia aineksia suomalaisen asevelvollisuuden tulevaisuuteen. Teoksessa J. Mäkinen (toim.) Asevelvollisuuden tulevaisuus. Tampere: Juvenes Print, 36-48.

Nyberg, O. Kansalaisaloite tyhjän päällä. Viitattu 12.12.2014
http://www.reservilaisliitto.fi/uutishuone/blogit/nyberg_olli?14052_m=25475

Ohi on -faktaa Viitattu 8.11.2014. <http://www.ohion.fi/faktaa.htm>

Ohi on -FAQ Viitattu 8.11.2014. <http://www.ohion.fi/ukk.htm>

Ohi on -kampanja Viitattu 8.11.2014. <http://www.ohion.fi/index.htm>

Ohi on -tukijat Viitattu 8.11.2014. <http://www.ohion.fi/tukijat.htm>

Ohi on -vieraskynä Viitattu 8.11.2014. [http://www.ohion.fi/vieraskynä.htm](http://www.ohion.fi/vieraskyna.htm)

Raappana, A. 2012. Asevelvollisuus joukkojen rekrytointimuotona Suomessa. Maanpuolustuskorkeakoulu. Kandidaatintutkielma.

Rimpiläinen, E & Annala, I. Asevelvollisuudesta vuonna 2013. Viitattu 12.12.2014
<https://sitvasfi.wordpress.com/2013/09/25/asevelvollisuudesta-vuonna-2013>

Salo, M. 2013. Yleinen asevelvollisuus strategisena ratkaisuna. Teoksessa M. Ukkonen (toim.) Asevelvollisuus kansalaisoikeutena – Kuka kasvattaa, kuka kouluttaa?. Tampere: Juvenes Print, 78-85.

Siilasmaa, R. Suomalainen asevelvollisuus – ”Puolustuksen perusta, yksilöä motivoiva ja myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia korostava”. Porvoo: Painoyhtymä

Sipilä, J. 2013. Asevoiman järjestämisen tavat ja Suomi. Teoksessa J. Mäkinen (toim.) Asevelvollisuuden tulevaisuus. Tampere: Juvenes Print, 15-35.

Terho, S. 2010. Yhteenveto – Näkökulmia maanpuolustustahtoon. Teoksessa S. Terho (toim.) Näkökulmia maanpuolustustahtoon. Helsinki: Edit Prima Oy, 110-112.

Terveystarkastusohje 2012. Tampere: Pääesikunta.

Uusitalo, R., Korkeamäki O. 2011. Asevelvollisuuden suorittamisen vaikutus nuorten miesten työuraan viitattu 23.3.2015. http://www.defmin.fi/files/2309/MATINE_Summary_Report.pdf

Valtiosopimus 63/1999, Euroopan ihmisoikeussopimus,
<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1999/19990063>

Virtanen, V. E. 2011. Varusmiesten osaamisen tunnustaminen ja siirtyminen siviiliin. Helsinki: Pääesikunnan henkilösasto